

ПУЖ

Као и увек и свуда у својим срединама, поједине породице или појединци оставе за собом трагове повишеног ентузијазма и ванредне енергије, а неки и печат посебних ауторитета свога времена, цењених и заувек записаних почасним словима у антологији свога града, региона, државе. Таква је за Чачак породица проте Радовића. Прота Радовић је живео крајем деветнаестог и почетком двадесетог века. Имао је четворо деце; две ћерке, Маргиту, професорку српског језика и књижевности и Гроздану која је била домаћиоца. У Београду је живео син Огњен, познати професор и преводилац немачког језика, а у Нишу други син, по занимању железничар, отац касније омиљеног дечијег писца и сценаристе Душка Радовића, чији је син Милош Радовић данас познати режисер и сценариста.

Моја прича се односи на протину ћерку, госпођицу Маргиту Радовић. У првој половини прошлога века била је позната професорка, а касније и директорка Чачанске гимназије. Мојој мајци је у школи предавала, а касније, када је почела да ради као наставник математике, била јој је строга директорка. Маргита и њена сестра Гроздана становале су у породичној кући у дворишту које се граничило са двориштем у коме је живело више породица са децом, међу којима је била и наша. За нас децу оне су биле тете, тета Маргита и тета Гроздана. Маргита је била дама грађанских манира, увек са ташном у руци и неком књигом, док је Гроздана бринула о домаћинству. Сви смо их веома поштовали.

За мене, дете предшколског узраста, двориште Радовића је изгледало мистично, превелико, бескрајно дубоко, чаробно у својим детаљима. Зими, под прозором, су се појављивале прве висибаве, затим љубичице, а у пролеће нежни ђурђевак. Касније је цветао бледо-лила јоргован. Испред куће, око које се налазила калдрма, све до улазне капије, било је стабло дренка. На плоту је расло разноврсно растиње које се посебно примећивало у својој шареноликости у пролеће. Кућа је била отмена, грађанска, у мојим дечијим очима, огромна. И сада видим у соби која се налазила десно од улазних врата, са леве стране беспрекорно очишћен, изгланцан шпорет „смедеревац“ на коме је тета на самом углу, држећи ме у крилу и причајући ми приче, грејала опружене, једну преко друге, неговане руке. Из садашње перспективе, искуства и зрелости, схватам да је Маргита изнад свега пленила широким образовањем и културом, ауторитетом врсног педагога и јаке личности, високим критеријумима моралних и грађанских вредности.

И сада, у дечијем сећању, видим њену крхку издужену фигуру у сивом твид-мантилу, плаво-сиве дубоке очи, седу косу уредно очешљану у ниску пунђу. А изнад свега памтим њен благ глас. Тај глас је мојој пробуђеној и узаврелој дечијој машти доносио највећу радост и срећу, право духовно богатство. Биле су то најлепше приче које ми је причала или читала. Од ње сам први пут чула бајку о Снежани и седам патуљака коју и данас највише волим, упознала Црвенкапу, гушчарицу Анку, чудесну, а за мене невероватну и најомиљенију причу „Леси се враћа кући“. А да не говорим о чаробној девојчици Хајди, која је, поред тога што је живела са дедом на високим и снежним Алпима, увек била присутна као изор у мојим мислима. Имала сам привилегију, а ја сам то доживљавала као посебну част, да у односу на осталу децу којих је било доста у комшилуку, у тој чаробној одаји са књигама у којима су се криле најразноврсније чудновате приче, има места само за мене. Иако сам била мала и сада се сећам подсвесне треме и одговорности да указано поверење и додељене ми привилегије код тете Маргите оправдам. Због тога није чудо што сам једном приликом на непромишљено питање моје мајке, у дворишту, коју тету више волим, тету Маргиту или тету Гроздану, пре свима одговорила: „Волим обадве тете, хоће тета Гроздана да се љути!“. Мој одговор им је био тако симпатичан да су одмах обавестиле своју браћу у Београду и Нишу зашто ја волим обе тете подједнако. Београд и Ниш су знали и како реагујем на њено педагошки осмишљено читање прича. Наиме, читајући ми о вуку и Црвенкапи и намерно одуговлачећи поједине делове, одржавајући моју пажњу у напетости, уживала је у мом настојању да што дуже држим раздвојене странице књиге како бих одвојила Црвенкапу од вука.

Али, једног дана догодило се нешто сасвим чудно, а за мене данас објашњиво. Био је диван пролећни дан и ја сам сва срећна на тетин позив (иначе код тете се могло отићи само на позив) пошла на слушање нове приче. На сред пута, на калдрми, угледала сам и једног пужа и без размишљања, дечије бахато, надмоћно, згазила га. Када је тета Маргита која се налазила у дворишту то видела, изненађена, озбиљног и до тада невиђено строгог израза лица, пришла ми је и ауторитативно, бет подигнутог гласа, рекла: „Сада, када си згазила мога пужа, одмах да идеш кући!“. Какав изненадни ужас у глави, бунило, осећај кривице до бола, срамота, издаја поверења. И то према коме, према мојој најомиљенијој тети Маргити. Памтим тај страшни осећај патње и кајања. Око мене се све окретало и у глави ми се мутило. Мучила ме страшна грижа савести и очекивани прекор мојих

омиљених ликова из њених прича. Једна Хајди, Снежана или Црвенкапа то никада не би урадиле. Немо и без гласа вратила сам се кући и угледавши мајку, болно и из све снаге снажно сам зајецала. На питање шта се догодило, гушећи се у сузама, испричала сам своју страшну и непоправљиву грешку: „Отерала ме тета, јер сам згазила њеног пужа!“. Даље не знам шта се догодило, али знам да је овај догађај оставио у мојој психи невероватан траг, у најпозитивнијем смислу. Био је то велики васпитни потез врсног педагога у формирању моје личности.

Потпуно сам свесна колико је тета Маргита значила у формирању моје личности. Била је то велика срећа и привилегија наћи се крај једне такве особе у најзначајнијем периоду одрастања.

Кад год видим пужа ја се сетим тете Маргите. Често јој запалим свећу из љубави и поштовања, а повремено и посетим њен гроб на Чачанском гробљу, крај старе Благојевића капеле, који је запуштен и тешко се нађе. Из поштовања и љубави према њој желим да обновим скроман споменик и тиме га отргнем од заборава. Ова прича ме подсетила да ту своју људску дужност и извршим. Још увек није касно.

Др Снежана Бошковић, лекар

У књизи [стр.: 69-70]: оСЕЋАЊА / [приредио] Добривоје Благојевић Блажо. – Чачак : Д. Благојевић, 2014 (Сору Херох). – 88 стр. : илустр. ; 20 см. – (Едиција Источник, књ. 23).